

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

فارسی فارسی کی زبان فارسی فارسی فارسی فارسی فارسی فارسی فارسی فارسی

نگارش

فارسی

سوم دبستان

وزارت آموزش و پرورش سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی

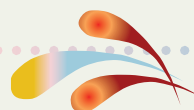

نام کتاب :	نگارش فارسی سوم دبستان - ۴۸/۱۶
پدیدآورنده :	سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی
مدیریت برنامه‌ریزی درسی و تألیف :	دفتر تألیف کتاب‌های درسی عمومی و متوسطه نظری
شناسه افزوده برنامه‌ریزی و تألیف :	سبیده خلیلی، حاتم زندگی، حسن ذوالفقاری، گلزار فرهادی، شهناز عبادتی، منوچهر علی‌پور، فرح نجاران، محمد نوریان، عباسعلی وفایی و ابراهیم هداوند میرزایی (اعضای شورای برنامه‌ریزی) فرید و ن اکبری شیلدره، معصومه نجفی پازکی، حسین قاسم‌پورمقدم و راحله محمدی (اعضای گروه تألیف) - حسن ستایش (ویراستار)
مدیریت آماده‌سازی هنری :	اداره‌ی کل نظارت بر نشر و توزیع مواد آموزشی
شناسه افزوده آماده‌سازی :	لیدا نیک‌روش (مدیر امور فنی و چاپ) - مجید ذاکری یونسی (مدیر هنری) - سید علی موسوی (طراح گرافیک، طراح جلد) - سید علی موسوی، مریم نصرتی (صفحه‌آرا) - بهاره جابری، زهرا پرکاه، سیده الناز هاشم منیری، محمد باران دوست، سبا سلیمانی و ثنا حسین‌پور (تصویرگران) - کامران انصاری (طراح خط‌رایانه‌ای) - زهرا ایمانی نصر، علی نجمی، حسین چراغی، فاطمه پزشکی، حمید ثابت کلاچاهی، ناهید خیام‌باشی (امور آماده‌سازی)
نشانی سازمان :	تهران : خیابان ایرانشهر شمالی - ساختمان شماره ۴ آموزش و پرورش (شهید موسوی) تلفن : ۸۸۸۳۱۱۶۱-۹ ، دورنگار : ۸۸۳۰۹۲۶۶ ، کد پستی : ۱۵۸۴۷۴۷۳۵۹ وب سایت : www.chap.sch.ir
ناشر :	اداره‌ی کل نظارت بر نشر و توزیع مواد آموزشی
چاپخانه :	شرکت افست «سهامی عام» (www.Offset.ir)
سال انتشار و نوبت چاپ :	چاپ پنجم ۱۳۹۶

برای دریافت فایل pdf کتاب‌های درسی به پایگاه کتاب‌های درسی به نشانی www.chap.sch.ir و
برای خرید کتاب‌های درسی به سامانه فروش و توزیع مواد آموزشی به نشانی www.irtextbook.ir یا
www.irtextbook.com مراجعه نمایید.

کلیه‌ی حقوق مادی و معنوی این کتاب متعلق به سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی وزارت آموزش و پرورش است و هرگونه استفاده از کتاب و اجزای آن به صورت چاپی و الکترونیکی و ارائه در پایگاه‌های مجازی، نمایش، اقتباس، تلخیص، تبدیل، ترجمه، عکس‌برداری، نقاشی، تهیه‌ی فیلم و تکثیر به هر شکل و نوع، بدون کسب مجوز ممنوع است و متخلفان تحت پیگرد قانونی قرار می‌گیرند.

شابک ۹-۲۲۳۴-۵-۹۶۴-۹۷۸ ISBN 978-964-05-2234-9

امامِ مهربان

فهرست

مقدمه : سخنی با همکاران ارجمند ۵

فصل اول: نهادها

درس اول : محله‌ی ما ۸
درس دوم : زنگ ورزش ۱۲
فعالیت‌های تکمیلی ۱۶

فصل دوم: بهداشت

درس سوم : آسمان آبی، طبیعت پاک ۱۸
درس چهارم : آواز گنجشک ۲۲
فعالیت‌های تکمیلی ۲۶

فصل سوم: اخلاق فردی – اجتماعی

درس پنجم : بلدرچین و برزگر ۲۸
درس ششم : فداکاران ۳۲
درس هفتم : کار نیک ۳۶
فعالیت‌های تکمیلی ۴۰

فصل چهارم: راه زندگی

درس هشتم : پیراهن بهشتی ۴۲
درس نهم : بوی نرگس ۴۶
فعالیت‌های تکمیلی ۵۰

فصل پنجم: هنر و ادب

درس دهم : یارِ مهربان ۵۲
درس یازدهم : نویسنده‌ی بزرگ ۵۶
فعالیت‌های تکمیلی ۶۰

فصل ششم: ایرانِ من

درس دوازدهم : ایرانِ عزیز ۶۲
درس سیزدهم : درس آزاد ۶۶
درس چهاردهم : ایرانِ آباد ۷۰
فعالیت‌های تکمیلی ۷۴

فصل هفتم: طبیعت

درس پانزدهم : دریا ۷۶
درس شانزدهم : اگر جنگل نباشد ۸۰
درس هفدهم : چشم‌های آسمان ۸۴
فعالیت‌های تکمیلی ۸۸

به نام پروردگار

ای یاد تو مونسِ روانم جز نام تو نیست بر زبانم

سخنی با همکاران ارجمند

نخست، خدای مهربان را سپاس می‌گوییم و برای موفقیت از درگاه او یاری می‌جوئیم.

کتاب فارسی پایه سوم، بر پایه‌ی رویکرد عام «برنامه‌ی درسی ملی جمهوری اسلامی ایران» و چهارچوب «برنامه‌ی درسی فارسی دوره‌ی ابتدایی»، تألیف و سازماندهی شده است.

رویکرد عام در تدوین، انتخاب و سازماندهی محتوا، شکوفایی فطرت الهی با تکیه بر نگرش فرهنگی – تربیتی است و رویکرد خاص برنامه‌ی زبان‌آموزی بر آموزش مهارت‌های زبانی و فرازبانی یا مهارت‌آموزی، استوار است.

به همین روی، همزمان به دو پهنه‌ی مهارت‌های خوانداری و مهارت‌های نوشتاری و نیز مهارت‌های فرازبانی (تفکر، نقد و تحلیل) پرداخته است.

کتاب نگارش به قلمرو نمادهای خطّی و نوشتاری زبان و به دیگر سخن، به پهنه‌ی مهارت‌های تولید مکتوب زبان می‌پردازد؛ یعنی در کتاب فارسی، زبان‌آموز، اطلاعات و معارف را از طریق متن درس‌ها و آموزه‌ها، دریافت می‌کند و این کار، سبب پرورش ذهن و زبان، گسترش دامنه‌ی واژگان و تقویت توانایی تفکر و تحلیل دانش‌آموز می‌شود که در گفتار و بیان دیدگاه‌ها و حضور فعال در کارهای گروهی و نقد و تحلیل شفاهی، قابل مشاهده و ارزشیابی است؛ اما در کتاب نگارش، آموخته‌ها (مجموعه‌ی دیده‌ها، شنیده‌ها، خواننده‌ها و اندیشیده‌ها) در قالب نوشته، نمایان می‌شوند. افزون بر این، در تدوین کتاب نگارش، به موضوع نگارش با رعایت سیر تدریجی و مرحله‌ای، توجّه کافی شده است.

فارسى ٺٺاڻي جي ٻوليءَ جي ڳالهائڻ واري ماڻهن کي فارسي ٺٺاڻي سڏيو ويندو آهي. فارسي ٺٺاڻي جي ڳالهائڻ واري ماڻهن کي فارسي ٺٺاڻي سڏيو ويندو آهي. فارسي ٺٺاڻي جي ڳالهائڻ واري ماڻهن کي فارسي ٺٺاڻي سڏيو ويندو آهي.

فصل اوّل

نهادها

درس اوّل

محلّهی ما

فعّالیت‌های درس (املا و واژه‌آموزی)

۱- از روی پنج سطر اوّل درس، با خطّ خوانا و زیبا بنویس.

.....

.....

.....

.....

.....

۲- کلمه‌ها و عبارت‌های زیر را با دقّت بخوان.

اطراف - صف - ایستگاه - مغازه - فضای سبز - نمازخانه - معرّفی -
دروازه‌بان - خاطره - لحظه - فرصت

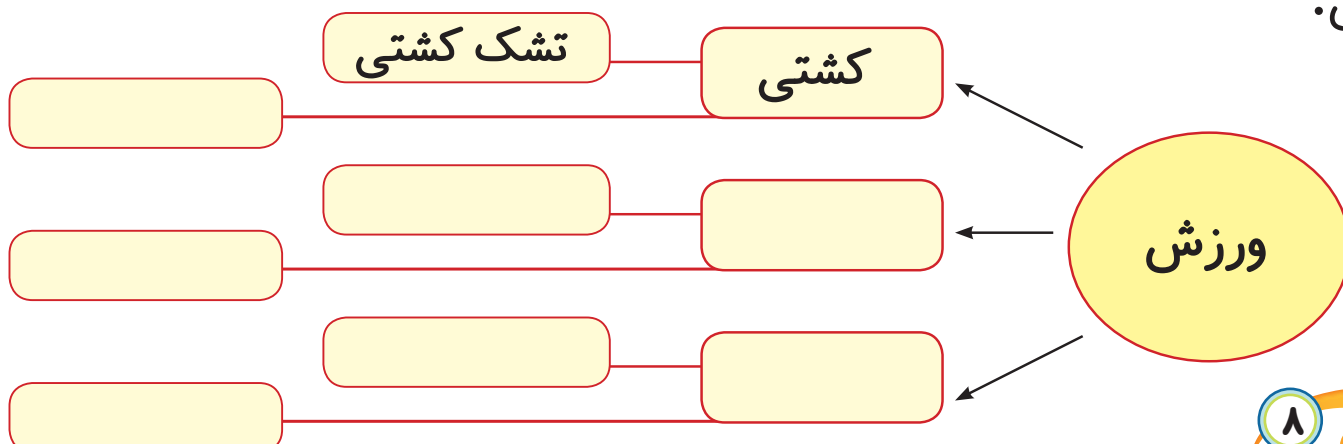
کدام یک از کلمه‌های بالا در متن درس وجود دارد، آن‌ها را بنویس.

.....

.....

۳- با دیدن کلمه‌ی زیر، چه کلمه‌هایی را به یاد می‌آوری، آن‌ها را در زیر

بنویس.

فعالیت‌های درس (املا، پیام‌وز و بگو)

۱- از روی پنج سطر بعدی درس بنویس.

.....

.....

.....

.....

.....

۲- متن درس را بخوان و کلمه‌های خواسته شده را پیدا کن و بنویس.

کلمه‌هایی که «ظ» دارند.	کلمه‌هایی که «ط» دارند.	کلمه‌هایی که یکی از شکل‌های «ص» را دارند.
.....	.....	.....
.....	.....	.....
.....	.....	.....

۳- مشخص کن هر زنبور روی کدام گل می‌تواند بنشیند.

ان

ات

ها

هنر و سرگرمی

۱- از روی سر مشق با خط خوش بنویس.

ای نام تو بهترین سرآغاز   بی نام تو نامه کی کنم باز

ای نام تو بهترین سرآغاز   بی نام تو نامه کی کنم باز

۲- برای تصویر یک جمله ی زیبا بنویس.

۳- جدول را کامل کن.

۱- در مسجد ..... می خوانند.

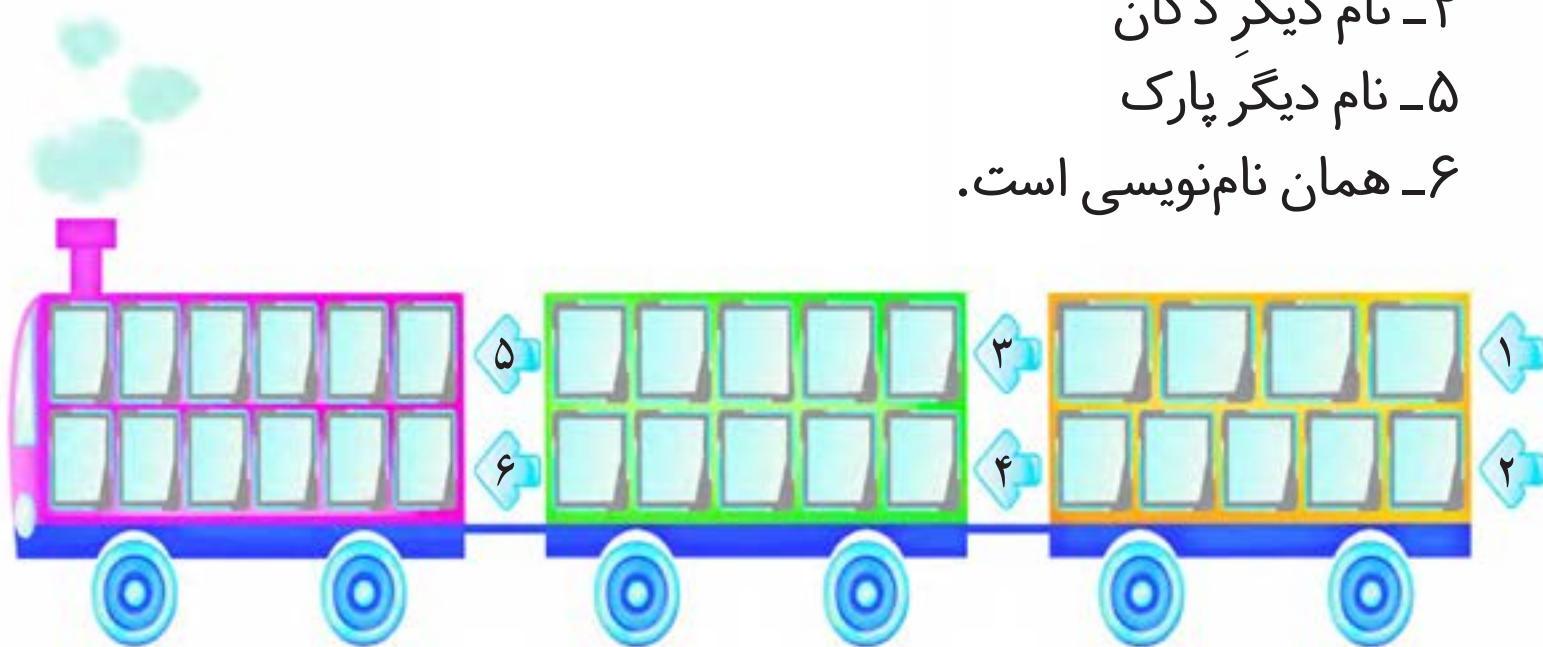
۲- مکانی برای خرید در هر محله

۳- مغازه ی شیرینی فروشی

۴- نام دیگر دکان

۵- نام دیگر پارک

۶- همان نام نویسی است.

الف) به تصویرها نگاه کن و درباره‌ی هر یک از آن‌ها، دو جمله بنویس.

۱-.....

.....

۲-.....

.....

۱-.....

.....

۲-.....

.....

۱-.....

.....

۲-.....

.....

ب) جمله‌های بالا را به ترتیب کنار هم بنویس.

.....

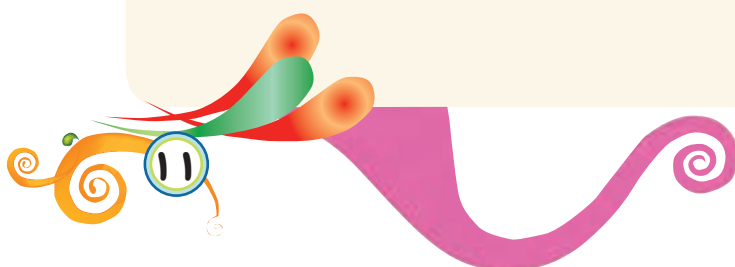
.....

.....

.....

.....

با کنار هم گذاشتن جمله‌هایی که برای تصویرها نوشته‌ای، یک «بند» ساخته شد.

درس دوم

زنگ ورزش

فعالیت‌های درس (املا و واژه‌آموزی)

۱- از روی شش سطر اول درس، با خط خوانا و زیبا بنویس.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

۲- کلمه‌ها و عبارت‌های زیر را با دقت بخوان.

حرفه‌ای - تعطیلی - جلب - محل مخصوص - ماهرانه - نام‌نویسی

آن‌ها را در درس پیدا کن و از روی جمله‌هایی که این کلمه‌ها، در آن‌ها به کار رفته‌اند، با خط خوانا بنویس.

.....

.....

.....

.....

.....

۳- مانند نمونه کامل کن.

..... روز	..... دروغگو
..... غروب	..... گرم

فعالیت‌های درس (املا، بیاموز و بگو)

۱- با توجه به متن درس، جاهای خالی را با کلمه‌های مناسب پر کن.
 فردای آن روز به ..... رفتم. جلوی در ..... نظرم را جلب
 کرد. «به فرزندان خود ..... بیاموزید.» پس از صحبت‌های .....
 در دوره‌ی آموزشی ..... کردم و نزد ایشان به ..... پرداختم.

۲- جمله‌های زیر را با کلمه‌های مناسب تکمیل کن.

ثبت نام - پاییزی - ماهرانه - صورت

الف) باران ..... از شب گذشته آغاز شده بود.
 ب) برای ورزش کردن به ..... حرفه‌ای، اوّل رشته‌ی
 ورزشی را انتخاب کنید.
 ج) تصمیم گرفته‌ام امروز در کلاس آموزش شنا .....
 کنم.

۳- کامل کن.

۱- از روی سرمشق، خوش خط و خوانا بنویس.

ز نیرو بود مرد را راستی   ز سستی، کژی زاید و کاستی

ز نیرو بود مرد را راستی   ز سستی، کژی زاید و کاستی

۲- برای این جدول، پرسش‌های مناسب بنویس.

۱- .....

۲- .....

۳- .....

۴- .....

۵- .....

۶- .....

به این تصویرها نگاه کن و درباره‌ی موضوع آن‌ها، یک بند بنویس.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

مطلب کوتاهی که نوشته‌ای، از تعدادی جمله درست شده است. این جمله‌ها با هم ارتباط دارند و درباره‌ی آن تصویرها توضیح می‌دهند.

فعالیت‌های تکمیلی

۱- جمله‌های سمت راست را بخوان. اگر درست نیستند، شکل صحیح آن‌ها را در سمت چپ بنویس.

..... من از تماشای منظره‌های زیبا لذت می‌برید.

..... آن‌ها در مسافرت، تجربه‌های خوبی به دست آوردند.

..... تو و علی نقاشی‌های زیبایی می‌کشیدیم.

..... او در جنگل زندگی می‌کند.

..... تو چقدر خوب شنا می‌کنم.

۲- متن زیر را با دقت بخوان و اطلاعاتی را که به صورت آشکار در آن گفته شده است، مانند نمونه بنویس.

فرهنگستان زبان و ادب فارسی یکی از نهادهای فرهنگی است که برای حفظ و رشد زبان فارسی، تلاش می‌کند. یکی از وظایف این نهاد، ساختن واژه‌های فارسی، به جای کلمه‌های خارجی است. مثلاً فرهنگستان، واژه‌ی فارسی «رایانه» را به جای کلمه‌ی خارجی «کامپیوتر» قرار داده است.

اطلاعات آشکار متن:

۱- فرهنگستان زبان و ادب فارسی یک نهاد فرهنگی است.

۲- .....

۳- .....

۴- .....

فصل دوم

بهداشت

درس سوم

آسمان آبی، طبیعت پاک

فعالیت‌های درس (املا و واژه‌آموزی)

۱- از روی گزارش گروه مسعود، با خط خوانا و زیبا بنویس.

.....

.....

.....

.....

.....

۲- کلمه‌ها و عبارت‌های زیر را با دقت بخوان.

هفته‌ی گذشته - دامنه‌ی کوهی - فضای سبز - یادداشت -
هم‌فکری - ماهرانه - گزارش - صاف - محیطی سالم - عادت -
آشغال و زباله - جوی آب - باعث

کدام یک از کلمه‌های بالا در متن درس وجود دارد، آن‌ها را بنویس.

.....

.....

.....

۳- مانند نمونه کامل کن.

درس: مدرسه

رابط: .....

شکر: .....

فعّالیت‌های درس (املا، بیاموز و بگو)

- ۱- عبارت‌های زیر از متن درس انتخاب شده‌اند. هر عبارت را مانند نمونه با نشان «ی» یا «ِ» کامل کن و در جدول بنویس.
- هفته گذشته - همراه آموزگار
 دامنه کوه - گزارش گروهی
 نماینده گروه - پونه‌ها وحشی
 مطالب ما - غرق شادی

ی	ِ
هفته‌ی گذشته	همراه آموزگار
.....	.....
.....	.....
.....	.....

- ۲- این متن را با دقّت بخوان و از روی کلمه‌هایی که مشخص شده است، بنویس.
- نفس کشیدن در هوای لطیف کوهستان، چقدر لذّت‌بخش بود. صدای دل‌نشین چشمه ما را غرق شادی و نشاط کرد. به ما خیلی خوش گذشت.

..... - ..... - ..... - ..... - .....

- ۳- این بند را از شکل گفتاری به نوشتاری تبدیل کن.
- مسعود گزارشش رو خوند. اون گفت: بچه‌هایی که به کوه اومده بودن، شاد بودن. چون اونجا پاکیزه بود و هوای خیلی خوبی هم داشت.

.....

.....

.....

هنر و سرگرمی

۱- از روی سرمشق، با خط خوش بنویس.

فضای زندگی گرپاک باشد   در آن نسل بشر چالاک باشد

فضای زندگی گرپاک باشد   در آن نسل بشر چالاک باشد

.....

۲- جمله‌های ناتمام زیر را کامل کن.

- برای گردش ..... .
- ما ..... .
- هوای آلوده ..... .

۳- با توجه به محیط اطراف خود، جدول زیر را کامل کن.

آلوده کننده‌های هوا	آلوده کننده‌های آب
۱-	۱-
۲-	۲-
۳-	۳-

به این تصویرها نگاه کن و درباره‌ی موضوع آن‌ها، یک بند بنویس.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

به نوشته‌های کوتاه، مانند این نوشته، که جمله‌های آن درباره‌ی یک مطلب است، «بند» می‌گویند.

آواز گنجشک

فعالیت‌های درس (املا و واژه‌آموزی)

۱- پنج جمله از متن درس پیدا کن که کلمه‌های زیر در آن‌ها آمده است.
سپس از روی جمله‌ها بنویس.

منتظر - ترقه‌ها - عادت - ضبط - زیان‌آور

.....

.....

.....

.....

.....

۲- مانند نمونه، به آخر این کلمه‌ها («ی» یا «ای») اضافه کن و در جدول بنویس.

شنیده - بهداشت - روزنامه - گروه - کلاس - صوت - دامنه - خواسته

«ای»	«ی»
....فیروزه‌ای....	....زیادی....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....

۳- این کلمه‌ها تو را به یاد چه چیزهایی می‌اندازد؟

روزنامه دیواری

آلودگی صوتی

۱- از روی بند اوّل و دوم درس با خطّ زیبا و خوانا بنویس.

[illegible]

۲۔ کلمہ ہا را با حروف مناسب کامل کن۔

آلودگی-وتی	ف	مند-ر	موا-ب
تر-ه	ضب-	کم شنوا-ی	

۳- این متن را بخوان و مانند نمونه، هر جا که لازم است نشانه‌های نقطه (.)، علامت سوال (?)، گیومه (« »)، دو نقطه (:) و علامت بیان عاطفه و تعجب (!) بگذار.

معلم گفت:(:) «باید مواظب اندام‌های حسّی خود باشیم.» (»)

علی با تعجب پرسید ( ) ( ) اندام حسّی یعنی چه ( ) ( )

معلم در پاسخ گفت ( ) ( ) چه سؤال خوبی ( ) حالا دفتريهای خود را باز کنید تا تصويرهای اندامهای حسی را داخل آن بچسبانيم و دربارهي آنها گفت و گو کنیم ( ) ( )

هنر و سرگرمی

۱- از روی سر مشق زیر خوش خط و زیبا بنویس.

چو نیکومنش باشی و بردبار   نگردی به چشم خردمند، خوار
چو نیکومنش باشی و بردبار   نگردی به چشم خردمند، خوار

۲- دو جمله بنویس که در آن‌ها دو کلمه‌ی «این» و «آن» آمده باشد.

۳- جدول را کامل کن.

۱- ..... آلودگی صوتی ایجاد نمی‌کنم.

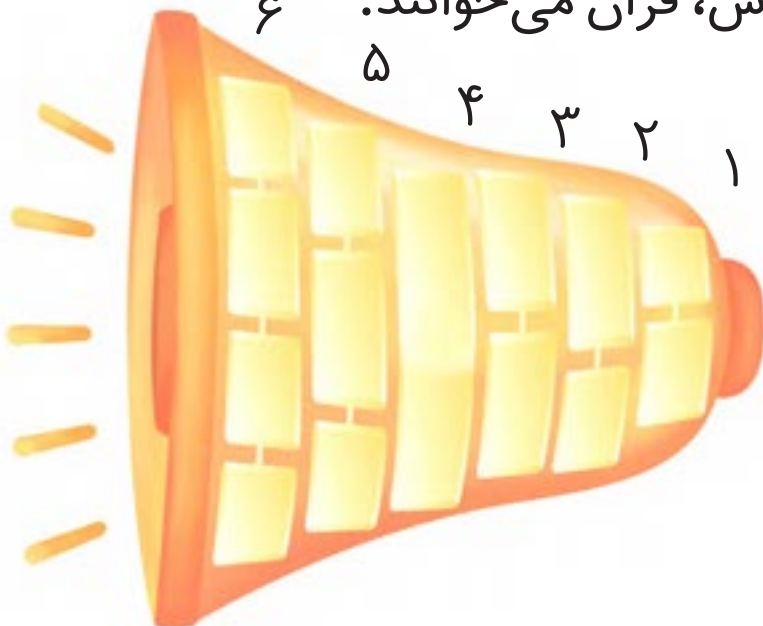
۲- ..... صدای بلند را دوست نداری.

۳- ما در کلاس ساکت هست - - .

۴- او آرام صحبت می‌کند - .

۵- ..... در حیات بی سر و صدا بازی می‌کنید.

۶- ..... با صوت خوش، قرآن می‌خوانند. ۶

الف) نوشته‌های زیر را بخوان و بگو کدام یک از آن‌ها، یک بند صحیح است.

۱- بدن در طول روز فعالیت زیادی می‌کند، پس تعجّبی ندارد، اگر شب‌ها بخواهد استراحت کند. چون شما در حال رشد هستید، بیشتر از بزرگ‌ترها نیاز به استراحت دارید. سعی کنید هرشب، بین هشت تا ده ساعت بخوابید. وقتی می‌خوابید، ذهنتان هم استراحت می‌کند و برای روز بعد، آماده می‌شود.

۲- سلامتی از نعمت‌های بزرگ خداوند است که برای حفظ آن، راه‌هایی وجود دارد. بیمارستان مکانی است که در آن، بیماری مردم را درمان می‌کنند. میوه‌هایی که خوب شسته نشده‌اند، باعث بیماری می‌شوند. کتابخانه مکانی است که آرامش دارد و در آن، سر و صدا نیست.

ب) اکنون با توجّه به موضوع، یک بند بنویس.

انواع آلودگی صوتی

.....

.....

.....

.....

.....

جمله‌های یک بند باید در مورد یک موضوع باشند و با هم ارتباط داشته باشند. اگر این جمله‌ها با هم ارتباط نداشته باشند، «بند» تشکیل نمی‌شود؛ بلکه چند جمله‌ی پراکنده، ساخته شده است که به هم ربطی ندارند.

۱- دو متن زیر را بخوان و بگو این دو متن چه تفاوتی با هم دارند.

الف) هنگام اجرای مراسم صبحگاهی بود باران نم نم شروع به باریدن کرد بچه‌ها خوش حال شدند آقای ناظم گفت ورزش لازم نیست خیلی زود به کلاس بروید

ب) هنگام اجرای مراسم صبحگاهی بود. باران نم نم شروع به باریدن کرد. بچه‌ها خوش حال شدند. آقای ناظم گفت: «ورزش، لازم نیست خیلی زود به کلاس بروید.» همان طور که متوجه شدی متن «الف» نشانه‌های نگارشی ندارد. درک این نوع متن‌ها، سخت‌تر است و گاهی معنی آن‌ها به درستی دریافت نمی‌شود.

۲- چرا در پایان داستان ضرب‌المثل «هر چه کنی به خود کنی»، مرد فروشنده به فکر فرو رفت؟

.....

.....

.....

۳- متن زیر را بخوان و برای هر سؤال پاسخ مناسب بنویس.

روزی، روزگاری مردی کلاهی خرید؛ کلاهی که سال‌های سال آرزوی خریدن آن را داشت. او کلاه را بر سر گذاشت و بسیار خوش حال شد؛ اما خوش حالی او زیاد طول نکشید.

روزی کنار جوی آبی نشست تا دست‌هایش را بشوید. آن وقت عکس خودش را در آب دید. چقدر کلاهش زیبا بود! برای اینکه بهتر کلاه را ببیند، سرش را پایین‌تر آورد؛ خم شدن در آب همان و از دست دادن کلاه همان.

الف) آیا آن مرد کم‌سن بود. از کجا فهمیدی؟

.....

ب) چرا خوش حالی مرد زیاد طول نکشید؟

.....

ج) مرد چگونه کلاهش را از دست داد؟

.....

فصل سوم

اخلاق فردی - اجتماعی

فعالیت‌های درس (املا و واژه‌آموزی)

۱- از روی بند اوّل و آخر درس، با خطّ خوانا و زیبا بنویس.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

۲- کلمه‌ها و عبارت‌های زیر را با دقّت بخوان.

انتظار - خویشان - آشیانه‌ی ما - تعجّب

آن‌ها را در درس پیدا کن و از روی جمله‌هایی که این کلمه‌ها، در آن‌ها به کار رفته‌اند، با خطّ خوانا بنویس.

.....

.....

.....

.....

۳- این کلمه‌ها را به چند شکل می‌توانی بخوانی؟ با هر شکل آن‌ها، یک جمله بساز.

دم، ده

..... :

..... :

..... :

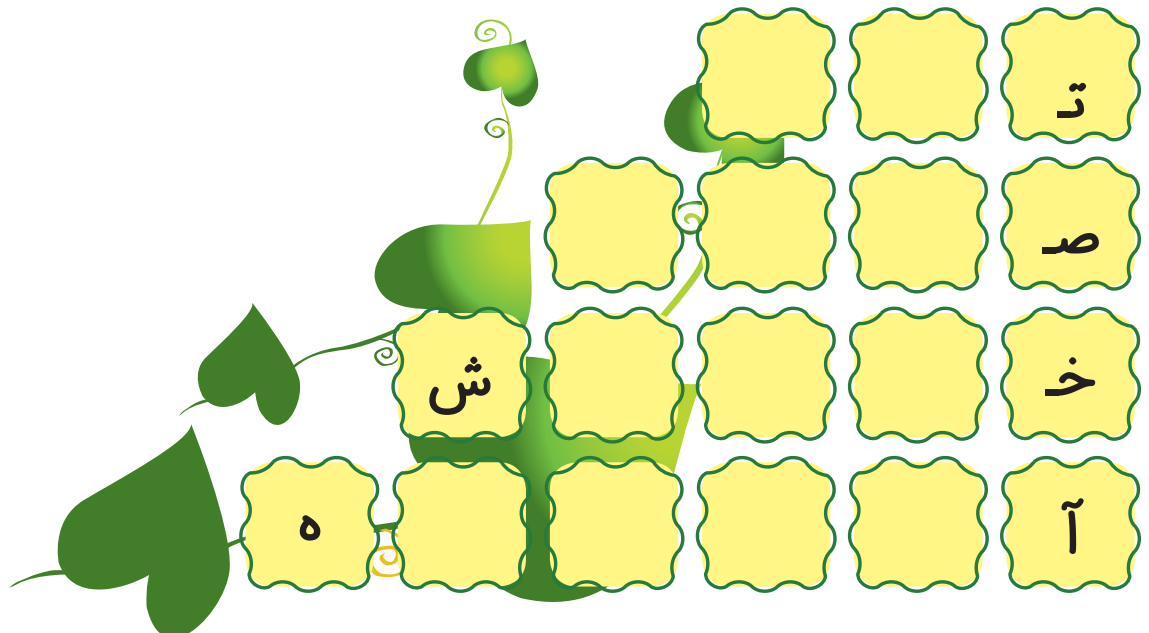
..... :

فَعَالِیَت‌های درس (املا، بیاموز و بگو)

۱- با توجّه به متن درس، جاهای خالی را با کلمه‌های مناسب پر کن.
 دو ..... با جوجه‌های خود در ..... زندگی می‌کردند. روزها به
 دنبال ..... به ..... می‌رفتند و شب‌ها به ..... خود برمی‌گشتند.
 شب دوم جوجه‌ها گفتند: «امروز هر چه ..... و پسرش به .....
 نشستند کسی نیامد.» شب سوم، جوجه‌ها گفتند: «..... برزگر هم
 نیامدند.»

۲- کلمه‌های جدول را از درس پیدا کن و بنویس.

۳- مانند نمونه، کلمه‌های مربوط به هم را، با خط به یکدیگر وصل کن.

دارد	خوردم
می‌آید	گفتی
می‌خوانیم	آمدید
می‌گویی	داشت
می‌روند	خواندیم
می‌خورم	رفتند

هنر و سرگرمی

۱- از روی سرمشق با خط خوش بنویس.

راستی را پیشه‌ی خود کن مُدام تا شوی در هر دو عالم، نیک‌نام

راستی را پیشه‌ی خود کن مُدام تا شوی در هر دو عالم، نیک‌نام

۲- این دو بلدرچین، مشغول صحبت کردن هستند. فکر می‌کنی به هم چه می‌گویند؟ در دو جمله بنویس.

.....: بلدرچین اوّل

.....: بلدرچین دوم

۳- چهار کلمه از درس، در این جدول قرار دارد. آن‌ها را پیدا کن و بنویس.

.....

م	ی	م	ص	ت
ا	س	ش	ح	ع
د	م	س	ر	ج
ر	د	ی	ا	ب

موضوعی را به دل خواه انتخاب کن و یک بند درباره‌ی آن بنویس. (دقت کن جمله‌ها مربوط به هم باشند و یک مطلب را بیان کنند).

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

بندی که تو نوشته‌ای، از چند جمله‌ی مربوط به هم، ساخته شده است که یک مطلب را بیان می‌کنند؛ بنابراین، خواننده‌ای که نوشته‌ی تو را می‌خواند، به راحتی منظورت را می‌فهمد.

فعالیت‌های درس (املا و واژه‌آموزی)

۱- از روی بنداول و دوم درس، با خط خوانا و زیبا بنویس.

.....

.....

.....

.....

.....

۲- کلمه‌ها و عبارت‌های زیر را، با دقت بخوان.

سَهم خِیام - ریزعلی خواجوی - هویزه - کشتزار - موفقیت - اشتیاق -
ثبت نام - سنگ‌ریزه‌ها - تشکر - اشغالگران - آغوش - پاکیزه - طفل
- پاییزی - متوجه - بحث - اثر - ریزش کوه

کدام یک از کلمه‌های بالا در متن درس وجود دارد، آن‌ها را بنویس.

.....

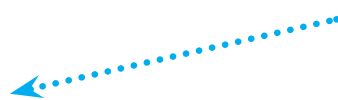
.....

.....

.....

۳- مانند نمونه، با خط به هم وصل کن.

وسایله‌ای که نفت را جابه‌جا می‌کند.	شن‌کش
وسایله‌ای که هوا را جابه‌جا می‌کند.	نفت‌کش
وسایله‌ای که شن را جابه‌جا می‌کند.	دودکش
وسایله‌ای که دود را جابه‌جا می‌کند.	هواکش

فعّالیت‌های درس (املا، بیاموز و بگو)

۱- اگر به جای معلّم بودی، از درس «فداکاران» چه قسمت‌هایی را برای املا انتخاب می‌کردی؟ آن‌ها را بنویس.

.....

.....

.....

.....

.....

۲- کلمات مورد نظر را از متن درس پیدا کن و جدول را کامل کن.

--	--	--	--	--	--

یک کلمه‌ی یک نقطه‌ای شش حرفی

--	--	--	--	--	--	--	--

یک کلمه‌ی دو نقطه‌ای هشت حرفی

--	--	--	--	--	--	--	--

یک کلمه‌ی سه نقطه‌ای هفت حرفی

۳- با توجّه به کلمه‌ی داده شده، جمله را تغییر بده و بنویس.

امین و خانواده‌اش در بجنورد زندگی می‌کنند.

..... (دو سال قبل)

خورشید دارد طلوع می‌کند.

..... (نیم ساعت قبل)

هنر و سرگرمی

۱- از روی سر مشق، با خط زیبا بنویس.

تا توانی دلی به دست آور دل شکستن، هنر نمی باشد

تا توانی دلی به دست آور دل شکستن، هنر نمی باشد

۲- جمله ای از درس را که به فداکاری «حسین فهمیده» اشاره کرده است، بنویس.

۳- به موش کور کمک کن، تا پاسخ های درست را جلوی هر در بنویسد. به این ترتیب، درها باز می شوند. وقتی موش به سطح زمین رسید، باید اولین حرف کلمه های نوشته شده را کنار هم بگذارد و کلمه ی رمز را پیدا کند. وقتی آخرین در باز شد، به موش کمک کن و آن را روی پرچم بنویس.

الف) به تصویرها نگاه کن. موضوع هر تصویر چیست؟

.....

.....

ب) یکی از دو موضوع را به دلخواه انتخاب کن و یک بند درباره‌ی آن بنویس.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

گام اول برای نوشتن بند، انتخاب یک «موضوع مناسب» است.

درس هفتم

کارِ نیک

فعّالیت‌های درس (املا و واژه‌آموزی)

۱- متن درس را بخوان، همه‌ی جمله‌هایی را که فرمانروا به پیرمرد گفت، جدا کن و بنویس.

.....

.....

.....

.....

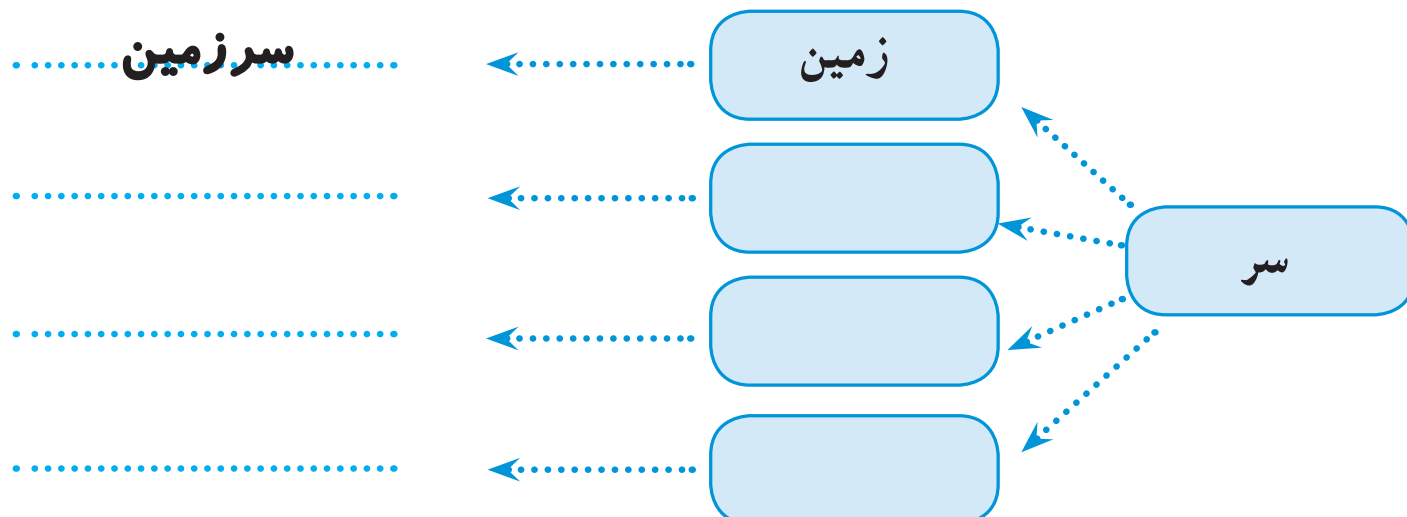
۲- اوّل یک بار متن درس را برای خودت بخوان، بعد کتاب را ببند و کلمه‌هایی را که به یاد می‌آوری، در زیر بنویس.

.....

.....

.....

۳- مانند نمونه، به این قسمت از کلمه، یک جزء دیگر اضافه کن، تا کلمه‌ی معنی‌داری ساخته شود.

فعالیت‌های درس (املا، پیاموز و بگو)

۱- با توجه به متن، جاهای خالی را با کلمه‌های مناسب، کامل کن.

در زمان‌های دور ..... زندگی می‌کرد که خیلی دوست داشت
از ..... همه‌ی مردم باخبر باشد. برای همین ..... گرفت به
شهرهای ..... برود ..... که داشت درخت‌ها و .....
را نگاه می‌کرد از دور ..... را دید که در حال کاشتن .....
است. پیرمرد با ..... گودالی در زمین می‌کند.

۲- مانند نمونه کامل کن.

کلمه	اَم	مَ	کلمه	اَش	شَ
مزرعه	مزرعه‌ام	–	بیل	–	بیلش
عمر			میوه		
وسایل			محصول		
سبزه			لانه		

۳- دور کلمه‌هایی که زمان آینده را نشان می‌دهند، خط بکش.

خواهد گفت - درو کرد - کاشته بودید - می‌رفت - خواهی شنید - گفته است -

می‌خواهم بخوابم

هنر و سرگرمی

۱- از روی سرمشق زیر، خوش خط و زیبا بنویس.

نابُرده رنج، گنج میسر نمی شود   مزد آن گرفت، جان برادر که کار کرد

نابُرده رنج، گنج میسر نمی شود   مزد آن گرفت، جان برادر که کار کرد

.....

۲- جمله‌های نامرتب را مرتب کن.

الف) فکر - ما - در - باشیم - باید - هم - به - دیگران - زندگی

.....

ب) محبت - با - شما - کنید - به - مهربان - دیگران - تا - نیز - آنها - باشند.

.....

۳- جدول را کامل کن.

کارهای خوب						
←						
ف					ر	ی
ب	ر		ب			ی
ر		ز		ا		ی

بندهای زیر را بخوان و برای هر یک، موضوع مناسب بنویس.

..... موضوع:

فاطمه دفتر نقاشی‌اش را باز کرد. او می‌خواست یک نقاشی قشنگ بکشد و آن را کنار عکس پدر بگذارد. عکس پدر توی تاقچه بود. پدر جلوی مسجد خرمشهر ایستاده بود و لبخند می‌زد. خانه‌های اطراف او ویران شده بودند. فاطمه با خودش گفت: «چطور است عکس پدر را بکشم.» بعد خوب به عکس پدر نگاه کرد. پدر تفنگ داشت. قمقمه داشت. سربند داشت و پوتین پوشیده بود.

..... موضوع:

مدرسه‌های امروزی در ایران، از حدود صد و پنجاه سال پیش پدید آمده‌اند. ابتدا تعدادشان کم بود. چون مردم به مکتب‌خانه عادت داشتند، آن را بهتر از مدرسه می‌دانستند. کم‌کم به تعداد مدرسه‌ها اضافه شد و کتاب‌های درسی نوشته شد. از آن زمان، مدرسه‌ها تغییر زیادی کرده‌اند و باز هم تغییر خواهند کرد.

برای نوشتن یک بند، انتخاب موضوع مناسب، اهمیت دارد.

۱- با توجّه به کلمه‌ای که داده شده است، جمله را بازنویسی کن.

امسال دانش‌آموزانِ کلاس سوم ابتدایی، خوب درس می‌خوانند.
الف) ..... (سال گذشته)
ب) ..... (سال آینده)

۲- جملات را به ترتیب اتفاقات داستان پری کوچولو، مرتّب و شماره گذاری کن.

- ☐ - گربه با پری کوچولو بازی می‌کرد و مواظب بود که او سرما نخورد.
- ☐ - پری کوچولو با خوش حالی رنگین کمان را گرفت و به آسمان برگشت.
- ☐ - یک روز که پری کوچولو با مادرش به زمین آمد، او را گم کرد.
- ۱- ☐ - خاله خرگوشه لباسی را که بافته بود، به تن پری کوچولو پوشاند.
- ☐ - پری کوچولو و مادرش در آسمان زندگی می‌کردند.

۳- یک کتاب داستان در کلاس بخوانید و به صورت گروهی، مانند فعالیت شماره ی دو، پرسشی طرح کنید. پس از آن، هر گروه برگه‌ی خود را با گروه بعدی جابه‌جا کند. سپس هر گروه به سؤالی که در اختیار دارد؛ پاسخ دهد.

فصل چہارم

راہِ زندگی

فعالیت‌های درس (املا و واژه‌آموزی)

۱- از روی بند آخر درس، با خطِ خوانا و زیبا بنویس.

.....

.....

۲- کلمه‌ها و عبارت‌های زیر را با دقت بخوان.

ازدواج - لطیفی - صدای ضعیفی - فقیرم - لباس کهنه -
عروسی‌اش - نیازمندان

آن‌ها را در درس پیدا کن و از روی جمله‌هایی که این کلمه‌ها در آن‌ها
به کار رفته‌اند، با خطِ خوانا بنویس.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

۳- مانند نمونه، به ابتدای این کلمه‌ها، کلمه‌ی «خوش» اضافه کن و
سپس مخالف هر کلمه را جلوی آن بنویس.

منظره ← ...خوش‌منظره... ← بد منظره

خط ← ..... ←

رفتار ← ..... ←

فعالیت‌های درس (املا، پیاموز و بگو)

- ۱- با توجه به متن، جاهای خالی را با کلمه‌های مناسب کامل کن.
- حضرت فاطمه (س) پیراهن را کنار ..... تا چند ..... بعد بپوشد.
- کسی با صدای ..... گفت: «من یک زن .....».
- هرگز سعادتمند نمی‌شوید، مگر اینکه چیزی را که دوست دارید به ..... ببخشید.
- صورتش را به طرف آسمان گرفت و ..... کرد.

۲- مانند نمونه جدول را کامل کن.

کلمه	گی	گان
پرنده	—	پرندگان
راننده		
ستاره		
زننده		

- ۳- متن زیر را بخوان و داخل هر کمانک، علامت مخصوص را بگذار.
- حضرت فاطمه ( ) دختر حضرت محمد ( ) است. ایشان با حضرت علی ( ) ازدواج کردند. روز ازدواج این دو بزرگوار، به نام «روز خانواده» نام‌گذاری شده است.

هنر و سرگرمی

۱- از روی سرمشق، خوش خط و زیبا بنویس.

یاس، بوی حوض کوثر می دهد   عطر اخلاق پیمبر می دهد

یاس، بوی حوض کوثر می دهد   عطر اخلاق پیمبر می دهد

۲- برای این کلمه، طوری نقطه بگذار که سه کلمه ساخته شود. سپس جمله‌ای بنویس که هر سه کلمه، در آن باشد.

ناک   ناک   ناک

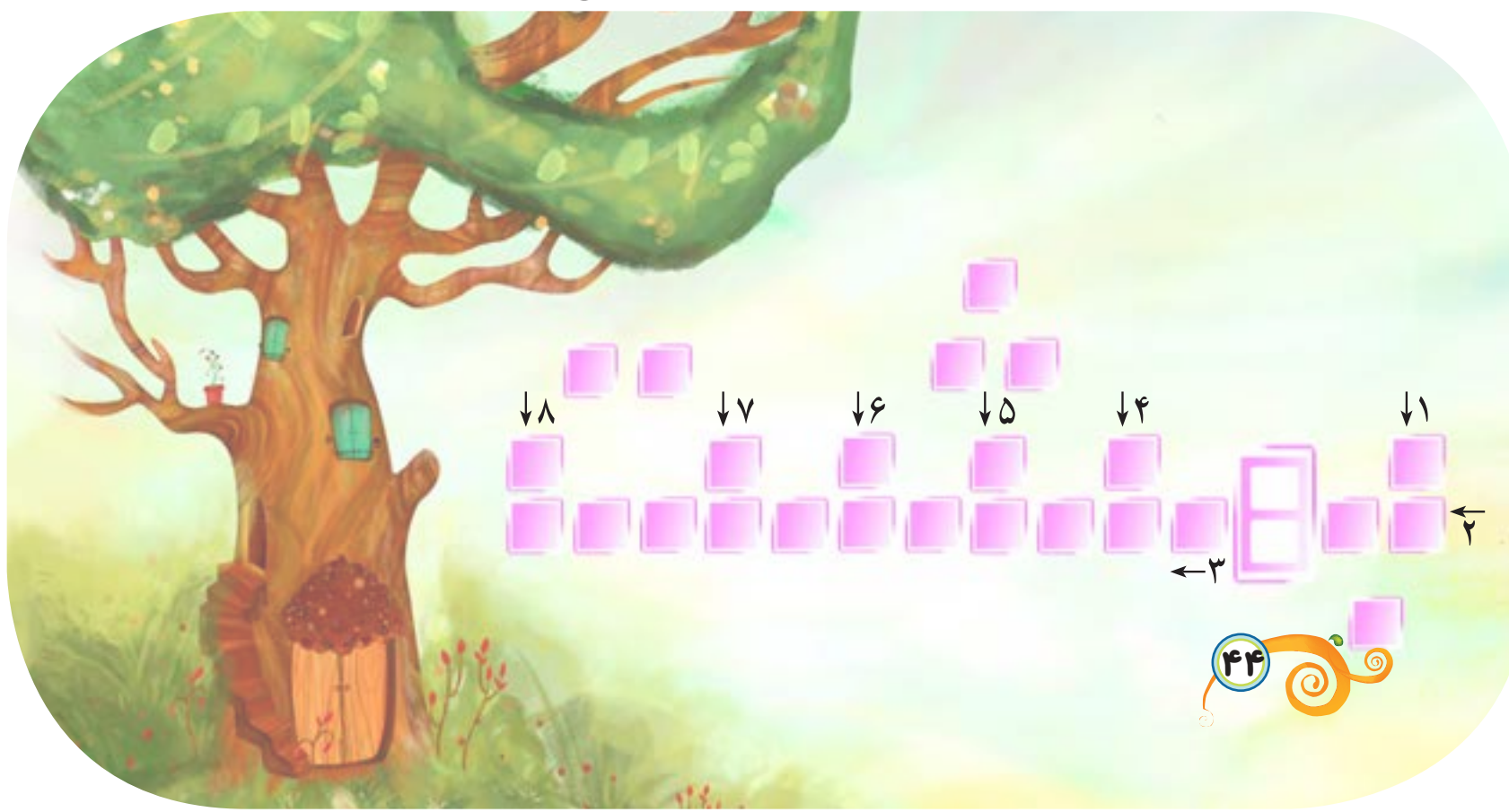
۳- جدول را کامل کن.

۱- آنچه می نوشیم.   ۵- من و تو.

۲- برف بود که وسطش آب شد.   ۶- کوی را پوشانده است.

۳- نام این درس.   ۷- هنگام افسوس و درد گفته می شود.

۴- سیب که آخرش را خوردیم.   ۸- اولین ماه زمستان.

برای موضوع زیر، یک بند بنویس.

نماز

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

تمام جمله‌های یک بند، باید درباره‌ی موضوع آن، توضیح دهند.

فعّالیت‌های درس (املا و واژه‌آموزی)

۱- از روی بند اوّل درس، با خطّ خوانا و زیبا بنویس.

.....

.....

.....

.....

۲- کلمه‌ها و عبارت‌های زیر را با دقّت بخوان.

بی‌انتهاست - سعادت‌مند - پرهای رنگارنگ پرندگان - چشم‌نواز -
زعفران - ریحان - لطافت - خوش‌بوترین - غایب

کدام یک از کلمه‌های بالا در متن درس وجود دارد؟ آن‌ها را بنویس.

.....

.....

۳- مانند نمونه جدول زیر را کامل کن.

دل								
...	بند	انگیز	...	خور	...	نواز	خواه	نشین
دل آرام			دل‌پذیر		دل‌گیر			دل‌نشین

فعّالیت‌های درس (املا، بیاموز و بگو)

۱- با توجّه به متن درس، جاهای خالی را با کلمه‌های مناسب پر کن.

باران بر بام‌های ..... می‌بارد. بهترین سرودها و ..... طبیعت، اطرافم را پر کرده است.

پرهای رنگارنگ پرندگان ..... است.

بوی گل ..... را پر کرده است. هر جا که می‌روم بوی بهترین ..... را حس می‌کنم. ای خوش‌بوترین ای ..... ای عزیزترین ..... بیا.

۲- «هر جمله با کلمه‌ای به پایان می‌رسد که معنای جمله، با آن کامل می‌شود»، متن درس را بخوان و ده تا از این کلمه‌ها را پیدا کن و مانند نمونه بنویس.
صدای باران می‌آید.

می‌آید - .....

.....

۳- زیر جمله‌های کامل، خط بکش و جملات ناقص را کامل کن.
- رفتم.

- هنرمند کسی است که

- فصل پنجم کتاب فارسی، «هنر و ادب» نام دارد.

- آمدند.

- دفتر نقّاشی

هنر و سرگرمی

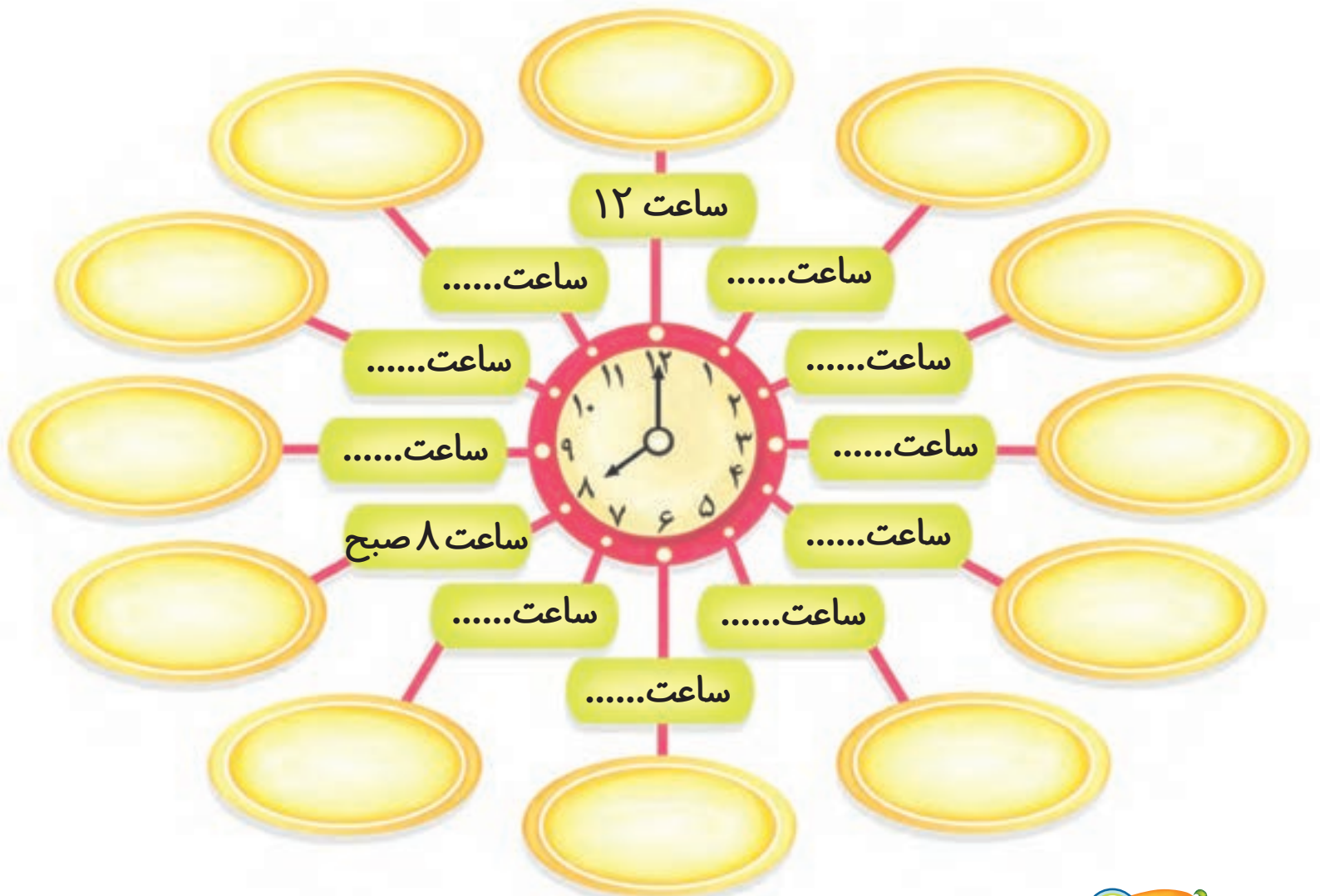
۱- از روی سرمشق خوش خط و زیبا بنویس.

دنیا بهاران می شود وقتی بیایی پروانه باران می شود وقتی بیایی

دنیا بهاران می شود وقتی بیایی پروانه باران می شود وقتی بیایی

۲- قشنگ ترین کلمه ی درس را انتخاب کن و با آن جمله ای بساز که پرسشی باشد.

۳- برنامه ی یک روز جمعه ی خود را بنویس.

موضوع: نان

به تصویرها نگاه کن. به موضوع هر تصویر فکر کن و درباره‌ی تصویری که اطلاعات بیشتری داری، یک بند بنویس.

.....

.....

.....

.....

.....

موضوع، ممکن است کلی باشد؛ نوشتن در مورد موضوع‌های کلی، دشوار است؛ بنابراین، می‌توان آن را به موضوع‌های کوچک‌تر، تقسیم کرد. موضوع‌های کوچک، کار نوشتن را آسان‌تر و منظم‌تر می‌کند.

فعّالیت‌های تکمیلی

- ۱- این کلمه‌ها را با توجّه به نمونه دسته‌بندی کن و داخل جدول بگذار.
 می‌شنوم - باران - خندید - گذاشت - پیراهن - می‌بینم - جبرئیل - لطافت -
 پوشید - می‌خواند - عروسی - عطرها

					می‌شنوم	دسته‌ی اوّل
					باران	دسته‌ی دوم

- ۲- کلمه‌ی «او» که در متن ضرب‌المثل «هنوز دو قورت و نیمش باقی است» مشخص شده است، به چه کسی یا چه چیزی اشاره می‌کند؟
- ۳- کلمه‌ی «من» که در متن ضرب‌المثل «هنوز دو قورت و نیمش باقی است» مشخص شده است، به چه کسی یا چه چیزی اشاره می‌کند؟
- ۴- داستان ضرب‌المثل «هنوز دو قورت و نیمش باقی است» کجا اتفاق افتاده بود؟ می‌توانی تصویر آن را بکشی؟

فصل پنجم

هنر و ادب

فعّالیت‌های درس (املا و واژه‌آموزی)

۱- از روی بند سوم متن درس، با خطّ خوانا و زیبا بنویس.

.....

.....

.....

.....

.....

۲- کلمه‌ها و عبارت‌های زیر را با دقّت بخوان.

مراقب - تشکّر - آزرده - باسوادتر - پرت - همراهانی - باغ‌های نور

آن‌ها را در درس پیدا کن و از روی جمله‌هایی که این کلمه‌ها در آن به کار رفته‌اند، با خطّ خوانا بنویس.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

۳- دور کلمه‌هایی که با «مند» ترکیب درستی ساخته‌اند، خط بکش.

سودمند - دریامند - توانمند - خطرمند - ارزشمند - هنرمند - شادمند - ثروتمند

فعّالیت‌های درس (املا، بیاموز و بگو)

۱- با توجّه به متن، جاهای خالی را با کلمه‌های مناسب پر کن.

بهترین ..... برای من آن ..... است که مرا در .....
می‌گیرید. .... قلب شما، ..... زیبا و ..... دارد. من با
شنیدن ..... قلب کوچولو و مهربان شما از ..... باخبر می‌شوم.

۲- ده کلمه‌ی جدید از متن درس انتخاب کن. سپس آن‌ها را به ترتیب
حروف الفبا بنویس.

.....

.....

.....

۳- جمله را با توجّه به کلمه‌های تعیین شده، تغییر بده.
هر صبح، من و مادرم از صدای دل‌نشین پرندگان، لذّت می‌بریم.

الف) ..... (شاد می‌شویم)

ب) ..... (بیدار می‌شویم)

ج) ..... (دیروز)

هنر و سرگرمی

۱- از روی سرمشق، خوش خط و زیبا بنویس.

من، یار مهربانم، دانا و خوش بیانم   گویم سخن فراوان ، با آنکه بی زبانم
من، یار مهربانم، دانا و خوش بیانم   گویم سخن فراوان ، با آنکه بی زبانم

۲- نام دوستت را بنویس؛ یکی از کلمه‌های زیر را انتخاب کن، و با آن یک جمله درباره‌ی دوستت بنویس.

هنرمند - توانمند - ثروتمند - دردمند - کارمند

۳- کلمه‌های جدول، از چپ به راست و از راست به چپ، معنی دار هستند. خانه‌ها و جاهای خالی را کامل کن.

می‌خوانیم	د	ر	س	گرم نیست
دوست و همراه				عقیده و نظر
.....	خ	ا	ک	.....
با دماسنج آن را اندازه می‌گیرند.				مخالف رفت
.....	د	و	ر	.....
مخالف کلمه‌ی «رو»				درشت نیست
شب‌ها در منزل می‌نویسی				نام جزیره‌ای در جنوب کشور
زن‌بور می‌زند.				یکی از حروف الفبا
.....	ر	ا	ز	.....

موضوع‌های کلی زیر را به موضوع‌های کوچک‌تر تقسیم کن.

موضوع کلی: «دانش‌آموز»

۱- دانش‌آموز درس‌خوان

۲- دانش‌آموز مؤدب

۳- .....

موضوع کلی: «کتابخانه»

۱- عضو شدن در کتابخانه

۲- .....

۳- .....

موضوع کلی: «زمستان»

۱- .....

۲- .....

۳- .....

چون بند کوتاه است، نوشتن درباره‌ی یک موضوع کلی، در یک بند ممکن نیست؛ بنابراین موضوع کلی به موضوع‌های کوچک‌تر تقسیم می‌شود.

درس یازدهم

نویسنده‌ی بزرگ

فعّالیت‌های درس (املا و واژه‌آموزی)

۱- از روی حکایت درس، با خطِّ خوانا و زیبا بنویس.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

۲- با هر یک از این کلمه‌ها یک جمله بنویس.

.....: اُمرا

.....: پشته

.....: سماط

۳- این کلمه‌ها از چه قسمت‌هایی ساخته شده‌اند، آن‌ها را بنویس.

..... + ... گلستان

..... + ... کوهستان

حالا به جای قسمت دوم، یک جزء جدید بگذار و با کلمات جدید، جمله بساز.

.....

.....

.....

فعّالیت‌های درس (املا، بیاموز و بگو)

۱- از روی چهار سطر آخر متن درس با خطّ خوانا و زیبا بنویس.

.....

.....

.....

.....

.....

۲- این کلمه‌ها را با دقّت بخوان و دور هشت کلمه را که املاي آنها سخت‌تر است، خط بکش.

حاتم طایی - سوریه - منّت - سماط - رنگارنگ - آرامگاه - حتماً - آثار -
احادیث - ملّی - تحصیل - افتخارات - پشته - خاطراتش - مکه

۳- این جمله، مربوط به کدام گزینه است؟

«داستان کوتاهی است که از روزگار گذشته بر جای مانده است و با پند،
اندرز و نصیحت همراه است و تجربه‌ای از زندگی را بازگو می‌کند.»

الف) مثل ☐   ب) حکایت ☐   ج) نمایش ☐

هنر و سرگرمی

۱- از روی سرمشق، با خط خوش و زیبا بنویس.

سعدیا! چون تو کجا نادره گفتاری هست؟ یا چو شیرین سخت نخل شکرباری هست؟

سعدیا! چون تو کجا نادره گفتاری هست؟ یا چو شیرین سخت نخل شکرباری هست؟

۲- به این دو تصویر بادقت نگاه کن و یک تفاوت آن‌ها را در یک جمله بنویس.

۳- این تکه‌های سنگ را از معدنی در نیشابور بیرون آورده‌اند. کلمه‌های مربوط را روی سنگ بنویس، سپس حرف اول آن‌ها را کنار هم بگذار، تا بدانی از این معدن، چه چیزی استخراج می‌شود.

کلمه‌ی رمز: .....

۴- قرض الحسنه می‌دهند.

.....

۱- نام حیوانی با عاج‌های زیبا

.....

۵- رنگ خورشید

.....

۲- گل خوش بو

.....

۶- عدد بعد از هفت

.....

۳- قطار روی آن حرکت می‌کند.

.....

موضوع زیر را به موضوع‌های کوچک‌تر تقسیم کن. یکی از موضوع‌های کوچک را انتخاب کن و درباره‌ی آن یک بند بنویس.

موضوع: پاییز

- ۱-
- ۲-
- ۳-

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

انتخاب موضوع کوچک، از پراکندگی مطالبِ بند، جلوگیری می‌کند.

فعالیت‌های تکمیلی

۱- با توجه به متن «خواب خلیفه»، جمله‌ها را به ترتیب اتفاقات داستان، مرتب و شماره‌گذاری کن.

- ☐ - خلیفه گفت: «این مرد نادان را مجازات کنید.»
- ☐ - وزیر گفت: «دو خواب‌گزار حاضر می‌کنم تا خواب شما را تعبیر کنند.»
- ☐ ۱ - خلیفه گفت: آفرین بر تو! به این مرد پاداش دهید.
- ☐ - خواب‌گزار گفت: «عجب خواب بدی!»
- ☐ - خلیفه شروع به قدم زدن کرد تا صبح شد.
- ☐ - خواب‌گزار گفت: «به شما مُژده می‌دهم که دیشب خواب بسیار خوبی دیده‌اید.»

۲- کلمه‌ی «او»، که در متن «راز جعبه» مشخص شده است، به چه کسی یا چه چیزی اشاره می‌کند?

.....

۳- کلمه‌ی «تو»، که در متن «راز جعبه» مشخص شده است، به چه کسی یا چه چیزی اشاره می‌کند?

.....

۴- چرا حکیم به جای راز خوشبختی، موشی به آن شخص داد?

.....

.....

.....

فصل ششم

ایرانِ من

ایران عزیز

فعالیت‌های درس (املا و واژه‌آموزی)

۱- ده کلمه از درس انتخاب کن و از روی آن‌ها، با خطّ خوش بنویس.

.....

.....

.....

۲- حروف الفبا را یک در میان، به ترتیب بنویس. حالا با استفاده از آن‌ها، پنج کلمه بساز.

حروف الفبا:

..... ، ..... ، ..... ، ..... ، .....

۳- متن را بخوان و جای خالی را با کلمه‌های مناسب، کامل کن.

نمکدان، گلدان، شمعدان، قندان

شبی در تاریکی برادرم به سراغ ..... رفت تا قند بردارد. ناگهان دستش به ..... خورد و شاخه‌ی گل داخل آن به زمین افتاد. مادر از خواب بیدار شد. شمع را داخل ..... گذاشت و آن را روشن کرد.

فعّالیت‌های درس (املا، بیاموز و بگو)

۱- کلمه‌ها و عبارت‌های زیر را با دقّت بخوان.

سرزمین زرخیز- نعمت- زیارت- دریای خزر- دل‌انگیزش- افتخار-
برازنده‌تر- صبور- حقیقت- فرهنگ- رونق- زادگاه- طمع- حریص-
آزرده- نهراسیم

کدام یک از کلمه‌های بالا در متن درس وجود دارد، آن‌ها را بنویس.

.....

.....

.....

.....

۲- جمله‌های به‌هم ریخته را مرتّب کن.

آغوش، جای، ایران، مردم خوب، را، است، در، داده، خود.

.....

کرده، فرهنگ، خدمت، ایران، به، جهان، است.

.....

۳- یک موضوع را به دل‌خواه انتخاب کن و یک بیت شعر درباره‌ی آن

بنویس.

.....

هنر و سرگرمی

۱- از روی سرمشق، با خط خوش و زیبا بنویس.

خوب و عزیزی، ایران زیبا پاینده باشی، ای خانه‌ی ما

خوب و عزیزی، ایران زیبا پاینده باشی، ای خانه‌ی ما

۲- جدول را کامل کن.

۱- محل حرم حضرت معصومه (س)

۲- بلندترین قلعه‌ی ایران

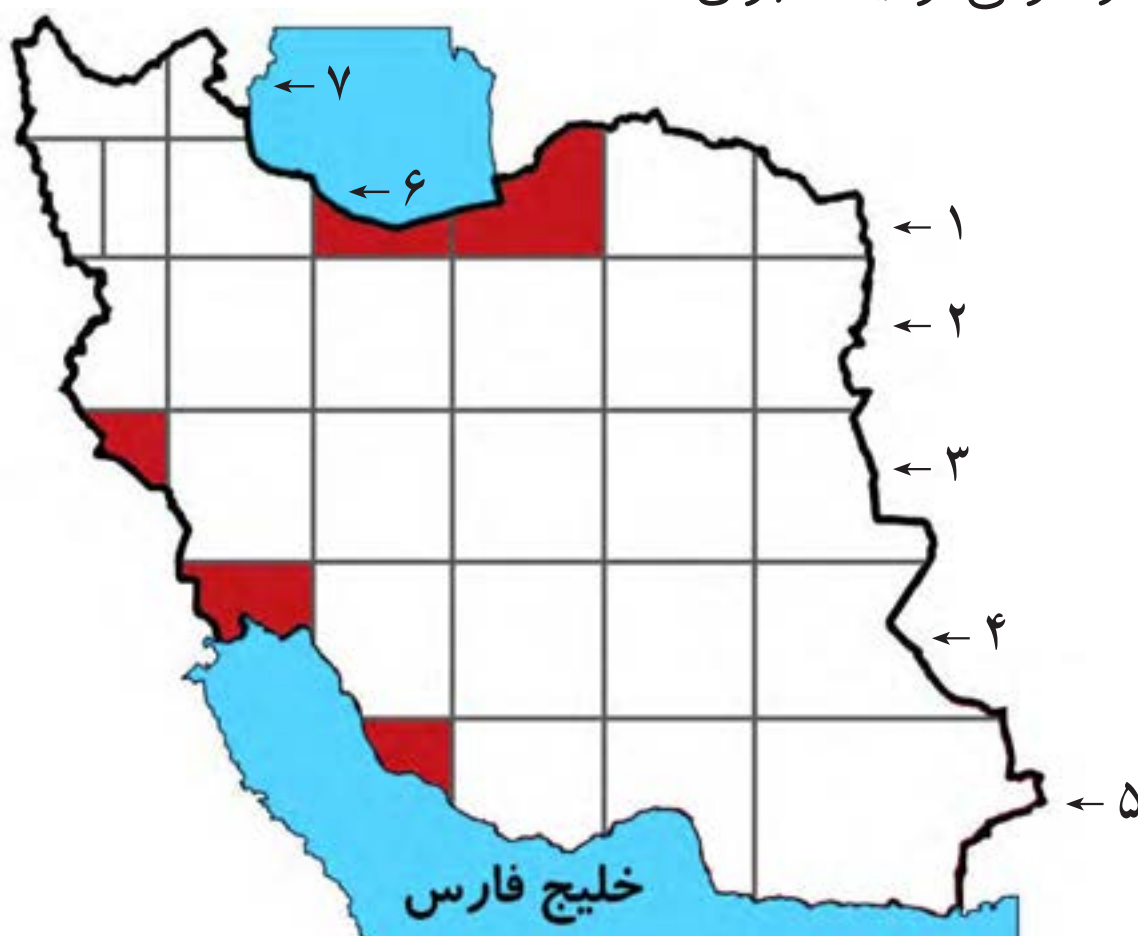
۳- پایتخت ایران

۴- پایتخت مذهبی ایران

۵- از محصولات کشاورزی شمال ایران

۶- نام دریای شمال ایران

۷- شهر دو حرفی نزدیک تهران

یک موضوع به دل خواه انتخاب کن. موضوع را به موضوع های کوچک تر تقسیم کن. یکی از موضوع های کوچک را که اطلاعات بیشتری در مورد آن داری، انتخاب کن و درباره ی آن، یک بند بنویس.

..... موضوع کلی:

..... ۱-

..... ۲-

..... ۳-

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

داشتن آگاهی و اطلاعات بیشتر درباره ی یک موضوع، کارِ بندنویسی را آسان تر می کند.

درس آزاد

فعالیت‌های درس (املا و واژه‌آموزی)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

درس چهاردهم

ایران آباد

فعّالیت‌های درس (املا و واژه‌آموزی)

۱- از روی مطلبی که نماینده‌ی گروه «همبستگی» گفت، با خطِ خوانا و زیبا بنویس.

.....

.....

.....

۲- پنج کلمه‌ی مهمّ درس را سمت راست جدول بنویس. بعد آن‌ها را در ستون چپ جدول به ترتیب حروف الفبا مرتّب کن.

کلمه‌های مهمّ درس	کلمه‌های مهمّ درس به ترتیب الفبایی

۳- محلّ کار هر شغل را در جدول بنویس.

شغل	محلّ کار
نانوا	
عکّاس	
قصاب	
بقال	
خیّاط	

فعّالیت‌های درس (املا، بیاموز و بگو)

- ۱- با توجّه به متن درس، جاهای خالی را با کلمه‌های مناسب، پر کن.
- ما ..... را که انسان‌هایی پر تلاش هستند دوست داریم.
- همه‌ی مردم باید ..... و تاریخ میهن خود را خوب بشناسند.
- زبان فارسی برای حفظ میهن بسیار ..... است.
- اگر ما در علم و ..... پیشرفت کنیم ..... ما همه جا ..... و سربلند می‌شود.

۲- کلمه‌ها و عبارت‌های زیر را با دقّت بخوان.

مرزی - اهمّیت - مرزنشینان - برخاست - مناطق مختلف - صنعت

آن‌ها را در درس پیدا کن و از روی جمله‌هایی که این کلمه‌ها در آن‌ها به کار رفته‌اند، با خطّ خوانا بنویس.

.....

.....

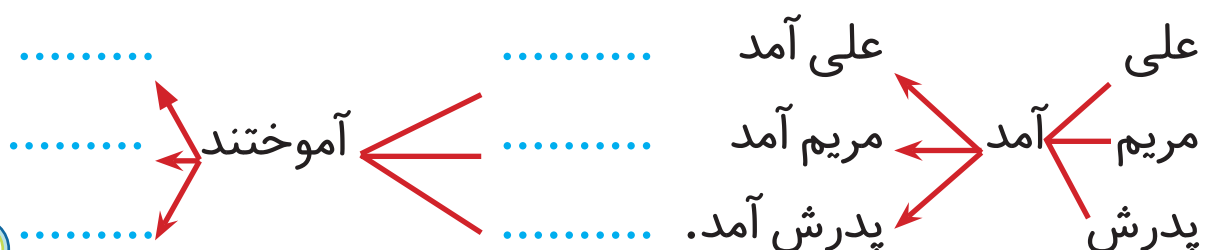
.....

.....

.....

.....

۳- مانند نمونه، کامل کن.

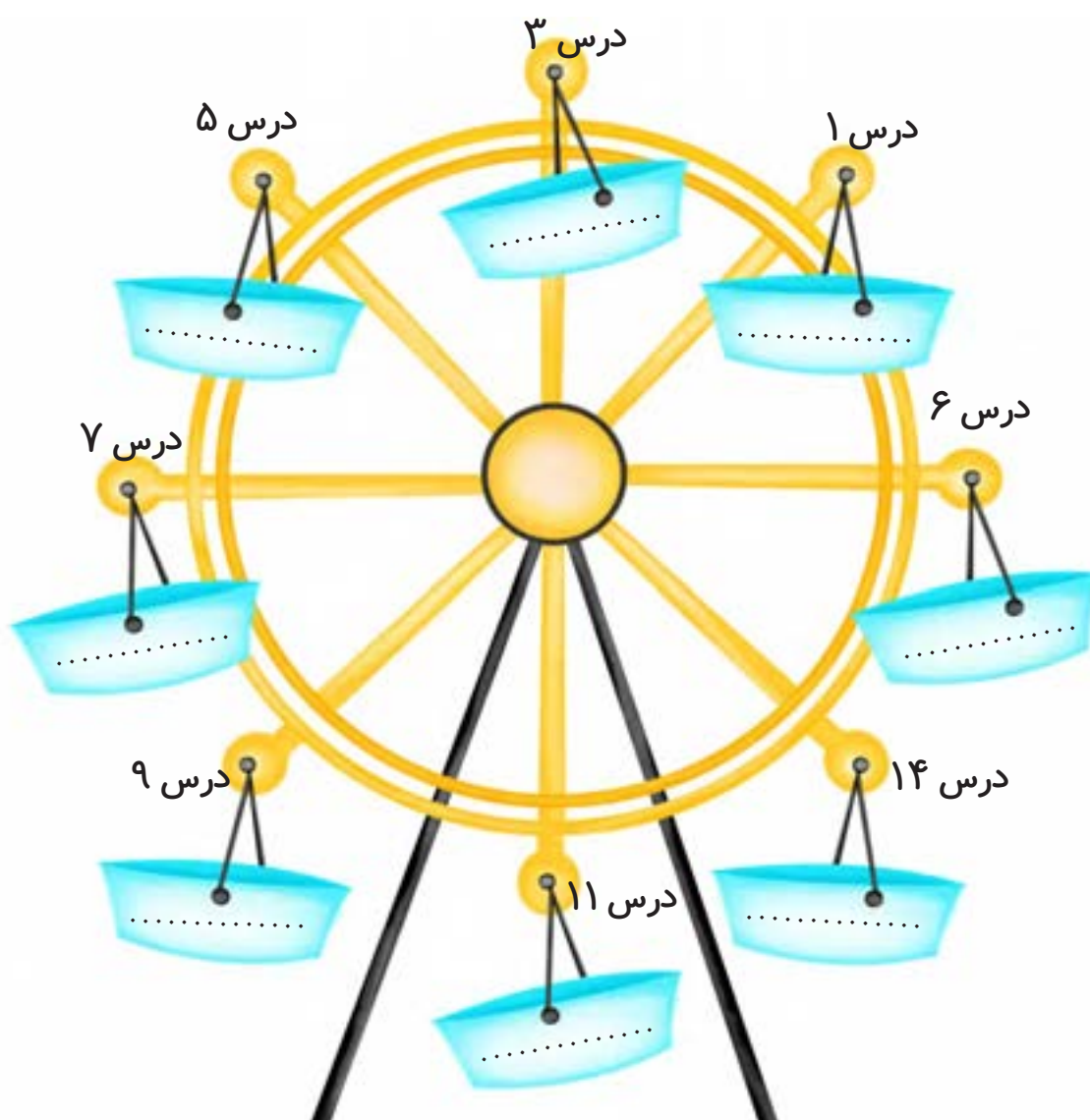
هنر و سرگرمی

۱- از روی سرمشق، خوش خط و زیبا بنویس.

چو ایران نباشد، تن من مباد بدین بوم و بر، زنده یک تن مباد

چو ایران نباشد، تن من مباد بدین بوم و بر، زنده یک تن مباد

۲- در چرخ و فلک زیر با توجه به شماره‌ی درس‌ها، یک کلمه‌ی جمع از متن درس پیدا کن و بنویس.

الف) این بند را بخوان و به جمله‌ی اوّل آن دقّت کن.

لباس، بدن را درمقابل انواع مختلف آب وهوا، محافظت می‌کند. در روزهای سرد، بهترین راه گرم نگه‌داشتن بدن، پوشیدن لباس مناسب است. هوایی که بین لایه‌های لباس وجود دارد، بدن را گرم نگه می‌دارد. در روزهای گرم، لباس‌های سبک، نازک و روشن، بهترین نوع لباس است. چون پوست را خنک نگه می‌دارد و می‌گذارد که هوا به بدن برسد.

ب) حالا متن زیر را بخوان و جمله‌ی اوّل بند را بنویس.

..... فصل اوّل، بهار است که زمین را پر از گل و شکوفه می‌کند. تابستان، دومین فصل سال است که با تعطیلی مدرسه، اوقات فراغت دانش‌آموزان آغاز می‌شود. سومین فصل، پاییز است که برگ‌ریزان آن زیباست. آخرین فصل سال، زمستان است که بارش برف در آن، لباس سفید، بر تن طبیعت می‌پوشاند.

جمله‌ی اوّل بند، جمله‌ی اصلی آن است.

۱- مانند نمونه، با توجه به کلمه‌ی داده شده، جمله را بازنویسی کن.

شهید دوران، دلاورانه پرواز کرد.

الف) شهید اردستانی، دلاورانه پرواز کرد..... (شهید اردستانی)

ب) ..... (جنگید)

ج) ..... (شهید شد)

د) ..... (شهید بابایی)

۲- در داستان «خروس ایرانی» فرماندهی سپاه ایران دستور داد که

خروسی بیاورند تا ارزن‌ها را بخورد. منظور او از این کار چه بود؟

۳- یک کتاب داستان بخوان و سه سؤال از آن طرح کن. نام کتاب و

سؤالات را در کادر زیر بنویس.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

فصل هفتم

طبیعت

درس پانزدهم

دریا

فعالیت‌های درس (املا و واژه‌آموزی)

۱- قسمت‌هایی از شعر را که دوست داری، خوش خط و خوانا بنویس.

.....

.....

.....

.....

.....

۲- کلمه‌های زیر را از متن درس پیدا کن و در جدول بگذار.

				کلمه‌ی دو حرفی
				کلمه‌ی سه حرفی
				کلمه‌ی چهار حرفی که یکی از نشانه‌های «غ» را دارد.
				کلمه‌ی پنج حرفی که یک نشانه در آن تکرار شده باشد.

۳- نام چند عضو از بدنت را در ستون اول می‌بینی. مانند نمونه، به هر کدام نشانه‌ی (ه) اضافه کن، سپس آن را در جای خالی بنویس.

عضو بدن	ترکیب با (ه)	کلمه‌ی جدید
گوش	گوش + ه	گوشه
لب		
دماغ		
چشم		

فعّالیت‌های درس (املا، پیاموز و بگو)

۱- از کلمه‌های درس ، دوازده کلمه را به دل‌خواه انتخاب کن و از روی آن‌ها با خطّ خوانا و زیبا بنویس.

.....

.....

.....

۲- جاهای خالی را با کلمه‌های مناسب از متن درس، کامل کن.

- می‌برد ..... از نوازش آب

- ساحل بی خیال .....

- می‌شوم شاد و می‌زنم .....

- مثل ماهی میان آب .....

- آسمان ..... و دریا رام

- زندگی مهربان و من .....

۳- مانند نمونه، جمله‌ها را تکمیل کن.

مادر مثل خورشید است؛ چون با مهربانی‌اش به زندگی من، گرما می‌بخشد.

- معلّم مثل ..... است؛ چون .....

- کتاب مثل ..... است؛ چون .....

- دریا مثل ..... است؛ چون .....

هنر و سرگرمی

۱- از روی سرمشق، خوش خط و زیبا بنویس.

اینجا خلیج فارس، چون قلب میهن است نامش همیشگی در سینه‌ی من است

اینجا خلیج فارس، چون قلب میهن است نامش همیشگی در سینه‌ی من است

۲- یک کلمه از درس انتخاب کن. مخالف آن را بنویس. بعد جمله‌ای بنویس که هر دو کلمه، در آن باشد.

۳- جدول رنگارنگ: با دقت به جدول نگاه کن. کلماتی را که باهم شباهت دارند، مانند نمونه، با یک رنگ مشخص، رنگ‌آمیزی کن.

سر حال	آزمایشگاه	موجودات	خوش قیافه	آشپزخانه	آسایشگاه
دودکش	کتابخانه	دلپذیر	هنرمند	قطعات	خوش بو
دل خواه	سربند	آرایشگاه	خاطرات	سربلند	نمازخانه
مجلّات	گل خانه	خوش مزه	میخ کش	نمایشگاه	دل نشین
سرزنده	مشاهدات	دست کش	سودمند	هواکش	خوش حال
کارگاه	ارزشمند	سرافراز	حیوانات	دلگرم	نفت کش

۱- بندهای زیر را بخوان و به ارتباط جمله‌ی اوّل بند با بقیه‌ی جمله‌ها توجّه کن.
آیا بقیه‌ی جمله‌های بند در تکمیل جمله‌ی اوّل، نوشته شده‌اند؟

الف) هیچ وقت خاطره‌ی اوّلین روز مدرسه را فراموش نمی‌کنم. آن موقع، هفت ساله بودم. به خاطر دارم که یک روز صبح زود دست در دست بابا به مدرسه رفتم. مدرسه یک حیاط بزرگ و قدیمی داشت و پر از بچه‌های قد و نیم قد بود. همین‌قدر یادم هست که صف بچه‌ها تشکیل شد و من در صف کلاس اوّلی‌ها قرار گرفتم.

ب) آلودگی هوا دلایلی دارد. در شهرهای بزرگ، هوا آلوده است. من در روستا زندگی می‌کنم. هوای روستا تمیز است. روستا کارخانه‌ی صنعتی ندارد. دیروز همراه دوستم به یکی از باغ‌های اطراف روستا رفتیم. تعداد زیادی درخت در آن باغ بود. درختان هوا را تمیز می‌کنند.

۲- یکی از بندهایی که خواندی، خوب نوشته نشده است. همان‌طور که متوجّه شدی، جملات آن بند، جمله‌ی اوّل را توضیح نمی‌دهند. حالا تو دوباره آن را بنویس. دقّت کن جمله‌هایی که می‌نویسی، جمله‌ی اوّل بند را تکمیل کنند.

.....

.....

.....

.....

.....

جمله‌های یک بند باید در تکمیل جمله‌ی اوّل بند،
نوشته شوند.

اگر جنگل نباشد

فعالیت‌های درس (املا و واژه‌آموزی)

۱- از روی هفت خطِ اوّل درس، با خطِ خوانا و زیبا بنویس.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

۲- کلمه‌ها و عبارت‌های زیر را با دقت بخوان.

کاغذ - ماسه - اکسیژن - ویران - حفظ - غوطه - مواظبت - آغاز -
مناطق - روزگاری - مراقب - قایق

کدام یک از کلمه‌های بالا در متن درس وجود دارد، آن‌ها را بنویس.

.....

.....

.....

۳- با کلمه‌های زیر، جمله بساز.

..... خطرناک:

..... دردناک:

..... تابناک:

فعالیت‌های درس (املا، پیاموز و بگو)

۱- از متن درس جمله‌هایی را پیدا کن که این کلمه‌ها، در آن‌ها آمده است. سپس از روی جمله‌ها بنویس.

غَرَش - گسترده - مشغول - پهناور - استراحت

.....

.....

.....

.....

.....

۲- متن زیر را با دقت بخوان و از روی کلمه‌هایی که مشخص شده است، بنویس. جنگل، درخت‌های انبوه و تَناور دارد. گاهی میمون‌های بازیگوش بر شاخه‌های درختان مشغول بازی هستند. اگر جنگل نبود کمد، در و پنجره و کاغذ به وجود نمی‌آمد.

.....

۳- مانند نمونه، جدول را کامل کن.

محمد دید.	محمد چه چیزی را دید؟	محمد جنگل زیبا را دید.
نرگس ملاقات کرد.	نرگس چه کسی را ملاقات کرد؟	.....
.....	معلم چه چیزی را خواند؟	.....

هنر و سرگرمی

۱- از روی سرمشق، خوش خط و زیبا بنویس.

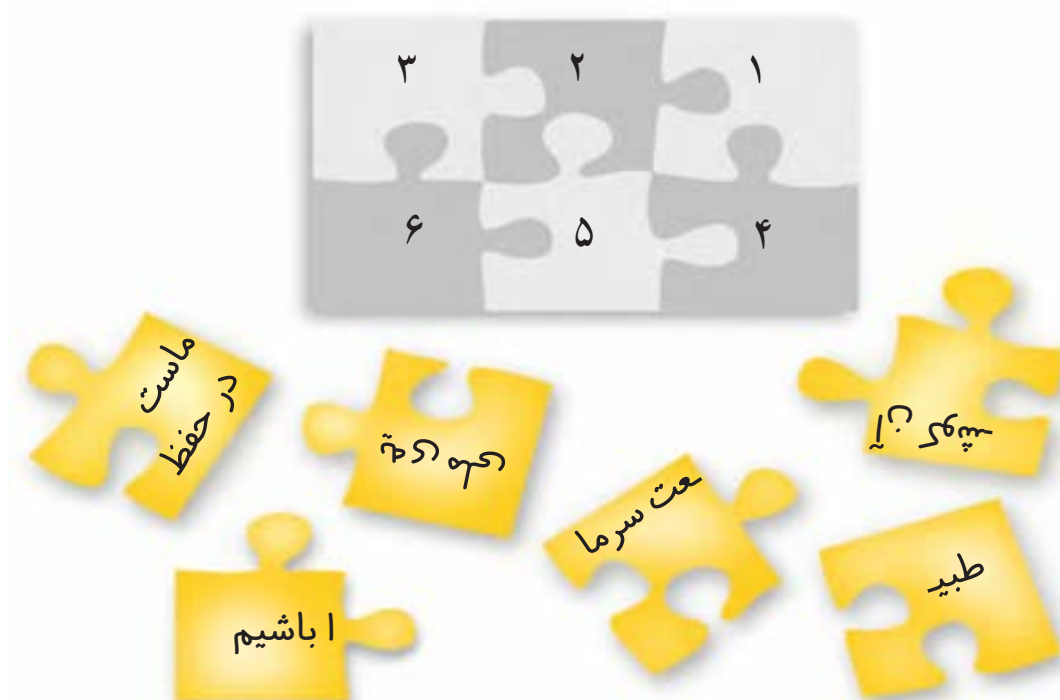
به دست خود درختی می‌نشانم   به پایش جوی آبی می‌کشانم
به دست خود درختی می‌نشانم   به پایش جوی آبی می‌کشانم

۲- به کلمه‌های زیر دقت کن. با نشانه‌ی آخر هر کلمه، واژه‌ی بعدی شروع می‌شود. این کار را ادامه بده و جاهای خالی را کامل کن.

پرنده‌گان ← نسیم ← میمون ← ..... ← ..... ← ..... ←

از بین کلمه‌های بالا، سه کلمه را به دل خواه انتخاب کن و در یک جمله به کار ببر.

۳- قطعات این جورچین، به هم ریخته‌اند. آن‌ها را مطابق با شماره‌های جورچین، شماره‌گذاری کن. سپس جمله‌ی روی آن را بخوان و بنویس.

این بند را کامل کن.

موضوع: پرچم

..... پرچم ایران، سه رنگ دارد

.....

.....

.....

.....

.....

.....

به جمله‌ای که در ابتدای بند می‌آید، «جمله‌ی موضوع» می‌گویند.

درس هفدهم

چشم‌های آسمان

فعّالیت‌های درس (املا و واژه‌آموزی)

۱- با توجّه به متن درس، جاهای خالی را با کلمه‌های مناسب، پر کن.
 آسمان صاف و زیباست و ستاره‌ها با ..... خاصی آن را
 ..... از ستاره ..... خورشید را گرفتم. حسّ .....
 داشتم. آسمان چقدر گسترده و ..... است. می‌خواستم فریاد بزنم
 و از خدای بزرگ برای آفرینش این همه زیبایی و ..... تشکر کنم.
 ۲- از متن درس، به خودت املا بگو.

.....

.....

.....

.....

.....

۳- مانند نمونه، ابتدا وصل کن، سپس کامل کن.

کلام	← دخترانه	دامن دخترانه خیلی زیبا است.
دامن	← دوستانه	..... بسیار خوب و پسندیده است.
رفتار	← پسرانه	..... مخصوص پسران است.
کفش	← مؤدّبانه	..... شیرین و شنیدنی است.

فعّالیت‌های درس (املا، بیاموز و بگو)

۱- کلمه‌ها و عبارت‌های زیر را با دقّت بخوان.

رخت‌خواب - پشت‌بام - غرّش - لذّت - درخشش - نقطه‌های نورانی -
مناطق - وصل کردن - غرق تماشا - هیجان‌انگیز - بی‌نهایت - سراغ -
نورافشانی - چهار فصل زیبا - شبانه‌روز - چرخش عظیم - مسافرت فضایی

آن‌ها را در درس پیدا کن و از روی آن‌ها بنویس.

.....

.....

.....

۲- کلمه‌های جدول را از درس پیدا کن و بنویس.

				پ
	ع			و
م				م
	ت			آ

۳- مطالب مهمّی را که از درس آموختی، یادداشت‌برداری کن.

.....

.....

.....

.....

.....

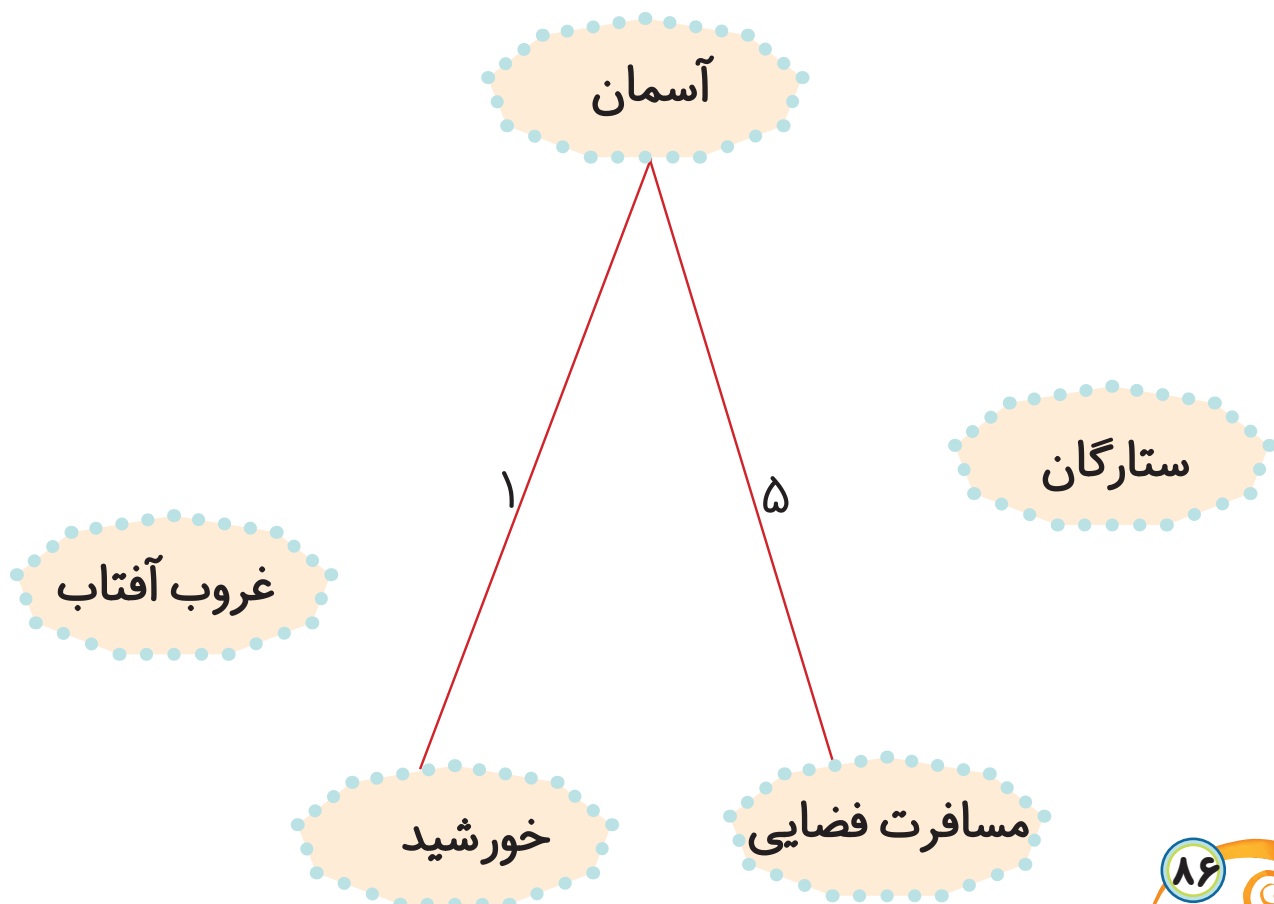

۱- از روی سرمشق، با خطّ خوش و زیبا بنویس.

خدایا، چنان کن که فرجامِ کار توخشنود باشی و ما رستگار
خدایا، چنان کن که فرجامِ کار توخشنود باشی و ما رستگار

۲- آرزوی خود را در یک جمله بنویس.

۳- کلمه‌های زیر را به ترتیب حروف الفبا، با خطّ راست به هم وصل کن.

به موضوع «آب» فکر کن. آن را به موضوع‌های کوچک‌تر تقسیم کن. یک موضوع را انتخاب کن و در مورد آن، یک بند بنویس. در نوشتن جمله‌ی موضوع، دقت کن.

موضوع کلی: آب

موضوع کوچک‌تر: .....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

جمله‌ی موضوع، به خواننده کمک می‌کند تا موضوع را آسان‌تر بفهمد و پیام را درک کند.

۱- با توجه به کلمه‌ی داده شده جمله را بازنویسی کن.
دانش‌آموزان کتاب را خواندند.

- (الف) ..... (مریم و خواهرش)
(ب) ..... (دیدند)
(ج) ..... (مجله)
(د) ..... (خریدند)

۲- در داستان «افتادن از آسمان» مرد زورگو از اینکه گفت: «من از آسمان افتاده‌ام» چه منظوری داشت؟

.....
.....
.....

۳- متن زیر را با دقت بخوان و به سؤال‌های آن پاسخ بده.

در هر کندوی زنبور عسل، یک ملکه و تعداد زیادی زنبور کارگر زندگی می‌کنند. اگر تعداد زنبورهای کارگر کافی نباشد، در کندو بی‌نظمی ایجاد می‌شود. ملکه، از اسفند تا شهریور ماه حدود سه تا پنج هزار تخم می‌گذارد و به‌طور متوسط سه تا چهار سال عمر می‌کند. زنبورهای کارگر از شیرهای گل‌ها عسل تولید می‌کنند. آنها فقط در فصل زمستان زندگی آرامی دارند. عمر زنبورهای کارگر کمتر از زنبور ملکه است. آنها در تابستان فقط پنج هفته و در زمستان تا شش ماه عمر می‌کنند.

(الف) کلمه‌ی «آنها» که در متن مشخص شده است، به چه کسانی یا چه چیزهایی اشاره دارد؟

(ب) چرا عمر زنبورهای کارگر در تابستان، کوتاه‌تر از زمستان است؟

